

Accountantsverslag

Gemeente Gouda

Boekjaar 2021

Aan de gemeenteraad van
de gemeente Gouda

ONDERWERP:

Accountantsverslag 2021

KENMERK:

versie d.d. 29 juni 2022

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2021 van de gemeente Gouda te controleren.

Dit accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2021 naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij danken de medewerkers voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. J.M.A. Drost RA
Partner Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke
samenvatting

Uitkomsten
jaarrekening-
controle

Rechtmatigheid

Financiële positie

Bevindingen
interne beheersing

Overige
onderwerpen

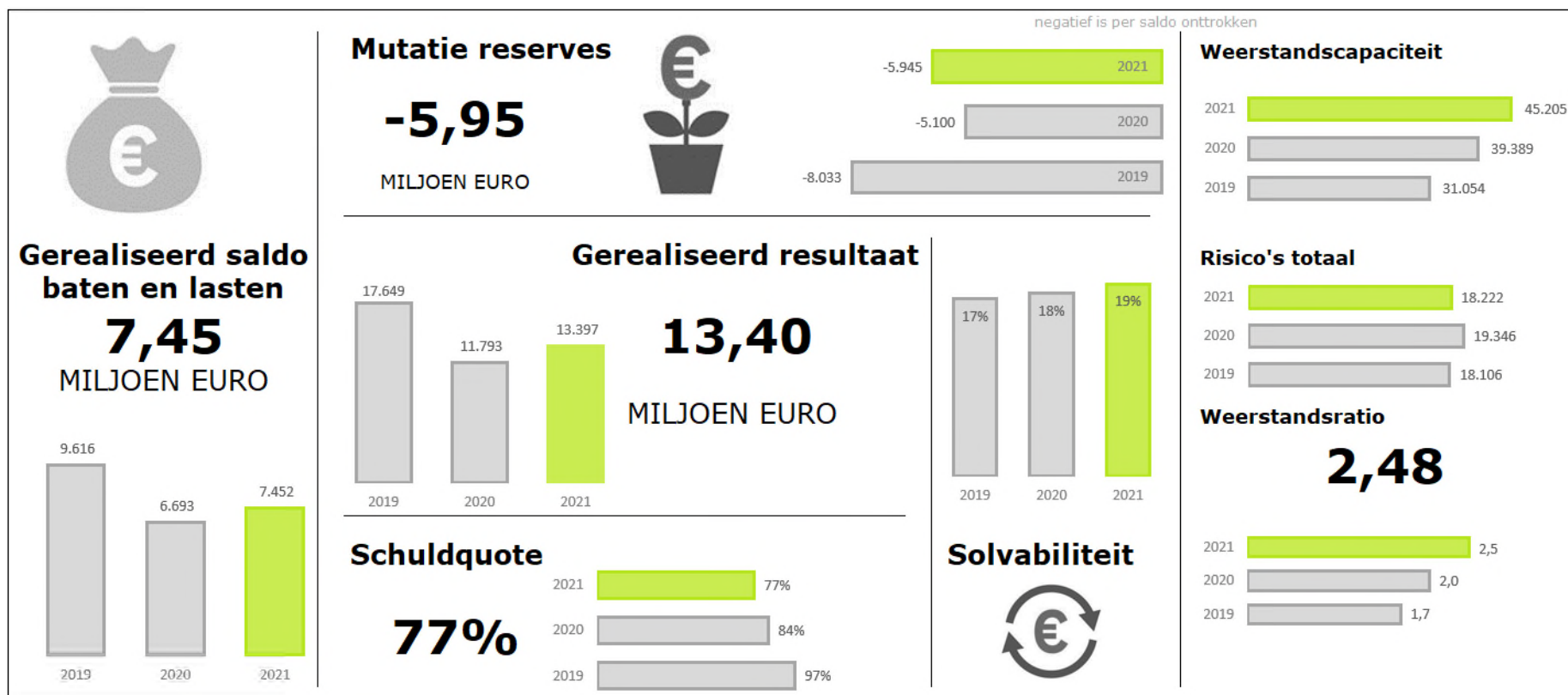

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

1. Bestuurlijke samenvatting

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring op het gebied van getrouwheid en rechtmatigheid verstrekt bij de jaarrekening 2021 van de gemeente Gouda.

Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.

Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2021.

Covid-19: De gemeente heeft in de jaarrekening 2021 de ontwikkelingen als gevolg van Covid-19 toegelicht in afzonderlijke paragrafen in het jaarverslag. Uit de door ons aanvullend uitgevoerde controlewerkzaamheden zijn geen bevindingen geconstateerd. De belangrijkste werkzaamheden hebben toegezien op de verantwoording inzake de Tozo-regelingen.

Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijkt één ongecorrigeerde fout voor een bedrag van € 1.328.000. De fout heeft vloeit voort uit een niet doorgevoerde correctie van de vrijval van de voorziening Grondbank van vorig jaar, welke in 2021 is vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole geen onrechtmatigheden geconstateerd.

1. Bestuurlijke samenvatting

Er is geen sprake van begrotingsoverschrijdingen.

Inzake de kosten jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente (deels) op productieverantwoordingen van zorgaanbieders die zijn voorzien van een controleverklaring. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden en de ontvangen controleverklaringen resteert inzake de kosten Jeugdwet en Wmo een onzekerheid van € 5,1 miljoen. Deze onzekerheden vallen binnen de tolerantie van onze controle.

Het boekjaar 2021 sluit met een financieel resultaat van € 7,1 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Gouda bedraagt € 85,1 miljoen miljoen (2020: € 78 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 18,5% (2020: 17,6%). De vermogenspositie ligt daarmee onder de signaalwaarde van de VNG (20%). Het college concludeert in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing terecht dat de weerstandscapaciteit met 2,5 uitstekend is.

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd. Wel merken we op dat ten opzichte van voorgaand jaar het aantal te verantwoorden regelingen fors toe is genomen. Dit heeft een extra inspanning van zowel de organisatie als van ons gevraagd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Gouda voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 9 september 2021 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 3.075.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

(x € 1.000)	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 3.075
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 9.225
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 154

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- toereikendheid van de voorzieningen;
- waardering van de grondexploitatie;
- rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen;
- Covid-19 aspecten;
- WNT-verantwoording;
- onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen inkopen en uitkeringen.

Verslaggevingsrichtlijnen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2021 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen

Een aantal jaarrekeningposten wordt gewaardeerd op basis van schattingen. Deze schattingen zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Proces jaarrekeningcontrole

Wij hebben gedurende de controle de samenwerking met Gouda als prettig ervaren. De gemeente heeft ten opzichte van 2020 een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van de financiële functie. Wij constateren dat de organisatie nog in ontwikkeling is en middenin een verbetertraject zit. In de rapportage over de 0-meting van 22 november 2021 zijn wij hier dieper op ingegaan. De door ons geconstateerde ontwikkelpunten hebben onder andere betrekking op:

- Inrichting vaste activa administratie;
- Beheersing ontvangen specifieke uitkeringen;
- Memoriaalboekingen;
- Prestatielevering inkoop.

De geconstateerde ontwikkelpunten zijn vanuit het verbeterplan en vanuit de organisatie herkenbaar en passend in de fase waarin de gemeente zich bevindt. Op pagina 10 gaan wij nader in op deze bevindingen en de ontwikkeling van de verbeterpunten.

Bevindingen

Ontwikkelingen planning & control / financiën

De gemeente heeft een verbeterplan opgesteld om de financiële functie verder te ontwikkelen. Dit verbeterplan moet in een periode van drie jaar zorgen voor een significante kwaliteitsverbetering. Uit onze rapportage van de 0-meting zijn een aantal verbeterpunten op het vlak van de P&C-cyclus en financiënesignaleerd. In het proces van de jaarrekeningcontrole 2021 zien wij dat de gemeente zich hier op heeft ontwikkeld, maar dat nadere verbetering nog noodzakelijk zijn. Om inzicht te geven in deze ontwikkeling hebben wij dit nader toegelicht.

Opmerking 0-meting	Ontwikkeling eindejaarscontrole 2021
In de afgelopen twee jaar is geconstateerd dat het proces in het kader van de jaarrekeningcontrole kan worden verbeterd.	Wij constateren dat er veel energie gestoken is om het jaarrekeningproces goed te laten verlopen. Een gevolg hiervan is dat bestuurlijke deadlines zijn gerealiseerd. Dit heeft echter veel (extra) ambtelijke inzet gevraagd en een langdurig controleproces. Een nadere verbeterslag is nog wel nodig.
In de afgelopen jaren is geconstateerd dat de kennis omtrent wet-en-regelgeving / BBV verder dient te worden verbeterd.	Een verbetering van kennis op het gebied van BBV is, door het aantrekken van nieuwe medewerkers, verbeterd.
De kwaliteit van de onderbouwing van het jaarrekeningdossier (2020) is als matig aan te merken.	De kwaliteit van de onderbouwing is verbeterd door het inzetten van een coördinator bij het jaarrekeningproces. De onderbouwing, bijvoorbeeld op het gebied van verantwoording van ontvangen subsidies, is echter nog voor verbetering vatbaar.
Wij constateren op basis van de interviews die wij tot nu toe hebben gevoerd dat de controlerende functie van de afdeling Financiën verbetering behoeft. Inhoudelijke kennis is (beperkt) aanwezig.	Het jaarrekeningcontroleproces bevestigt dat een verbetering van de controlerende functie nodig is.
Wij constateren op basis van de interviews dat er onduidelijkheid bestaat over de verantwoordelijkheden van verschillende functionarissen binnen het proces van het opstellen van de jaarrekening.	In het jaarrekeningproces zijn verbeteringen aangebracht waardoor verantwoordelijkheden duidelijker zijn. Nadere stappen hierin zijn nog nodig.

Bevindingen

Inrichting vaste activa administratie

Bij de controle op de materiële vaste activa hebben wij geconstateerd dat de informatie die in de activamodule van Key2Financiën is opgenomen niet in lijn is met de overige informatie die in de financiële administratie is opgenomen. Dit blijkt onder andere uit de volgende punten:

- informatie wordt op verschillende manieren onjuist gepresenteerd;
- niet alle historische informatie is aanwezig doordat bij conversies in het verleden niet alle informatie is meegenomen;
- daarnaast constateren wij dat niet alle historische informatie aanwezig is doordat bij conversies in het verleden niet alle historie van activa is meegenomen. Bij de conversie in 2021 zijn de activa volledig overgenomen. Hierdoor is voor een deel van de activa geen inzicht in de betrouwbaarheid van de gehanteerde afschrijvingstermijnen.
- niet alle activa opgenomen zijn opgenomen in de activa-administratie, doordat activa met een boekwaarde nihil niet zijn opgenomen.

Wij adviseren de gemeente om de inrichting van de activamodule in Key2Financiën te beoordelen en waar nodig aan te passen, zodat de informatie die uit het systeem komt betrouwbaar en volledig is. Daarnaast geven wij u in overweging om te beoordelen in hoeverre een herregistratie van historische informatie wenselijk is om grip te houden op de activa van de gemeente.

Beheersing ontvangen specifieke uitkeringen

Als gevolg van de Coronacrisis is het aantal uitkeringsregelingen waarover de gemeente verantwoording moet afleggen de afgelopen jaren in hoog tempo toegenomen. Wij constateren dat de beheersing van de bestedingen en de juiste verantwoording van deze uitgaven in 2021 niet goed is verlopen. Dit was een moeizaam proces, waarbij de informatie niet eenduidig inzichtelijk was in de financiële administratie. Bij de controle van de uitgaven ten laste van deze uitkeringen zijn daarnaast meerdere onjuistheden geconstateerd. Deze onjuistheden zijn in de jaarrekening gecorrigeerd.

Als gevolg van de beperkingen in de (financiële) beheersing bestaat het risico dat de gemeente te weinig uitgaven op ontvangen uitkeringen verantwoord en/of onjuiste verantwoordingen opstelt. Dit kan tot gevolg hebben dat de gemeente een lager uitkeringsbedrag ontvangt.

Wij adviseren de gemeente om een analyse uit te voeren op de oorzaken hiervan en op basis hiervan specifieke verbeteringen door te voeren in de beheersing van de ontvangen specifieke uitkeringen en de hierbij horende bestedingen. Wij adviseren hierbij bijvoorbeeld een duidelijke scheiding aan te brengen tussen bestedingen ten laste van specifieke uitkeringen en reguliere gemeentelijke lasten.

Memoriaalboekingen

Wij hebben bij het uitvoeren van de jaarrekeningcontrole geconstateerd dat een groot aantal memoriaalboekingen en correctiememoriaalboekingen is gemaakt om nog te betalen en nog te ontvangen bedragen in de jaarrekening op te nemen. De interne controle op deze memoriaalboekingen heeft in een aantal gevallen niet toereikend plaatsgevonden, waardoor de boekingen niet nauwkeurig waren opgesteld, niet voor het juiste bedrag waren opgenomen of onvoldoende onderbouwd waren.

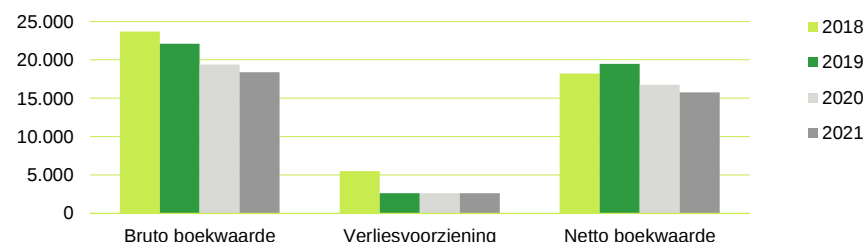
Wij adviseren de gemeente het proces rondom de totstandkoming van memoriaalboekingen te beoordelen en aanvullende waarborgen op het gebied van controle en documentatie in te bouwen om fouten in memoriaalboekingen en bijbehorende onderbouwingen te voorkomen.

Waardering van de grondexploitaties

Algemeen

De waardering van de grondexploitaties is een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de hogere mate van schattingsonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw grondexploitatie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling grondexploitaties (x € 1 miljoen)

Ten opzichte van 31 december 2021 is de boekwaarde van de grondexploitaties afgenomen met € 1,0 miljoen. De afname van de boekwaarde per 31 december 2021 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2021	2020
Boekwaarde per 1 januari	19.368	22.086
Mutaties	-3.592	-2.718
Tussentijdse winstneming	2.594	0
Boekwaarde per 31 december	18.370	19.368
Verliesvoorziening	-2.618	-2.618
Balanswaarde per 31 december	15.752	16.750

Waardering

Verliesvoorziening

De verliesvoorziening ziet toe op de grondexploitatie Spoorzone. Deze grondexploitatie zit in de afrondende fase en de opbrengsten zijn nagenoeg volledig gerealiseerd. In de nog te realiseren kosten zitten nog enkele risico-opslagen en kosten voor het bouw-en woonrijp maken. Op basis van de ontvangen documentatie is de voorziening toereikend onderbouwd.

Tussentijdse winstneming

De tussentijdse winstneming in het boekjaar ziet toe op de grondexploitatie Westergouwe. De actualisatie op de grondexploitatieberekening laat een positief saldo zien van circa € 5 miljoen (2020: € 0). Dit positieve verschil is met name het gevolg van gronduitgifteovereenkomsten voor bouwvelden in Westergouwe Fase 3, waarop een veel hoger resultaat is gerealiseerd dan eerder was geprognosticeerd. Conform de BBV-regels dient hierover tussentijds winst te worden genomen. Voor 2021 bedraagt de tussentijds genomen winst € 2,6 miljoen.

Op de volgende pagina gaan wij nader in op de gehanteerde parameters die zijn gehanteerd bij de waardering van grondexploitaties.

Waardering van de grondexploitaties

Gehanteerde parameters

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door gemeente Gouda gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst. De belangrijkste uitkomsten hiervan kunnen als volgt worden samengevat:

Parameter	2021	
Kostenstijging	●	Legenda status: ● = evenwichtig ● = optimistisch ● = voorzichtig ● = controleverschil
Opbrengstenstijging	●	
Rekenrente	●	
Disconteringsvoet	●	
Programmering	●	
Verkooprijzen	●	

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging liggen in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Opbrengstenstijging

De opbrengsten worden niet geïndexeerd, maar worden wel jaarlijks gemonitord. De nog te realiseren opbrengsten zijn gebaseerd op de werkelijke contractueel overeengekomen prijzen of op basis van de door het projectenbureau opgestelde grondwaarde berekening. Wij zien het niet indexeren van de grondopbrengsten als een voorzichtige benadering.

Rekenrente

Het college rekent binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 2,4% (2020: 2,4%). De rekenrente is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille van gemeente Gouda. Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is door de commissie BBV voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone (2%). Dit percentage is door de gemeente correct toegepast. In het geval van de grondexploitatie Westergouwe, waarbij geen sprake is van een verliesvoorziening, wordt een disconteringsvoet gehanteerd van 2,4%. Op basis van de huidige markt beoordelen wij dit percentage als evenwichtig.

Programmering

De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Gouda. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

Verkooprijzen

De verkooprijzen zijn in het boekjaar significant gewijzigd ten opzichte van de grondexploitatieberekening 2020. Gedurende het boekjaar zijn er diverse gronduitgifteovereenkomsten afgesloten met een hogere verkoopprijs dan was ingerekend. De ingerekende verkoopprijzen voor 2021 zijn geactualiseerd naar het prijspeil 2021. Op basis het beoordelen van gerealiseerde verkoopprijzen hebben wij geconstateerd dat de werkelijke opbrengsten vaak hoger liggen dan de initieel ingerekende grondwaarde. Op basis van deze beschikbare informatie achten wij deze parameter als voorzichtig.

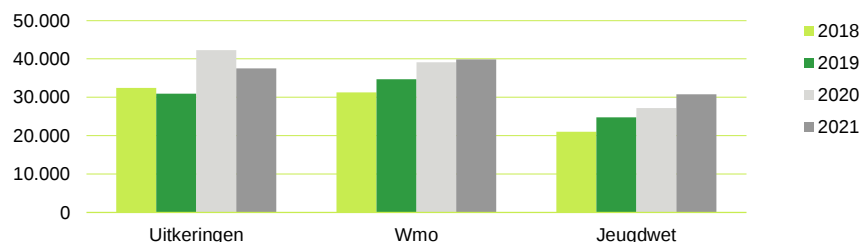
Sociaal domein

Algemeen

De gemeente Gouda voert diverse regelingen uit in het sociaal domein. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	Zelfstandig	n.v.t.	Werkelijke lasten
Jeugdwet	Zelfstandig	n.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Wmo	Zelfstandig	n.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven en de ontwikkeling vanaf 2018 kan als volgt worden weergegeven:

Uitkeringen (Participatiewet)

Wij hebben een proceduretest uitgevoerd op de verstrekte uitkeringen Participatiewet 2021. Hierbij hebben wij vastgesteld dat de interne controles van de gemeente in voldoende mate werken. In onze management letter zijn een aantal aandachtspunten opgenomen ter optimalisatie van dit proces.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

Het kabinet heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) in 2021 verlengd om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal. Uw gemeente heeft in 2021 € 3,5 miljoen verstrekt in het kader van de Tozo. Er zijn in 2021 697 aanvragen behandeld.

Belangrijke voorwaarde in de uitvoering van de Tozo is het hebben van beleid aangaande Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Om te waarborgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten heeft uw gemeente, overeenkomstig aan de gestelde eisen, dit specifieke M&O-beleid geformuleerd voor de Tozo. Wij hebben de opzet, bestaan en werking van dit beleid gecontroleerd. Met dit beleid, dat onder meer bestaat uit een controleplan wordt, naast controles op het aanvraagproces, achteraf vastgesteld dat er geen misbruik is gemaakt. Het belangrijkste onderdeel van dit controleplan is welke signalen van het Inlichtingenbureau worden onderzocht, in welke diepgang deze signalen worden onderzocht en binnen welke periode deze signalen worden onderzocht. Waar geconstateerd wordt dat de aanvrager geen of een lager recht op vergoeding had volgen terugvorderingen.

Sociaal domein

De wetgever heeft toegestaan om de geplande controles op signalen van misbruik of oneigenlijk gebruik gedurende 2021 konden worden opgepakt en de consequenties hiervan in de administratie van 2021 te verwerken. Middels een integrale controle heeft u de signalen in 2021 opgepakt en verwerkt in de administratie in 2021. Wij hebben een steekproef uitgevoerd op de verwerking van de signalen. Hieruit zijn geen bevindingen naar voren gekomen.

Jeugdwet

De verstrekkingen van de voorzieningen Jeugdwet worden door de gemeente zelf uitgevoerd. Op basis van het door de gemeente opgestelde overzicht van de ontvangen productieverantwoordingen hebben wij een controle uitgevoerd op de gecontroleerde productieverantwoordingen van de zorgverleners. De bevindingen hieruit kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Bedrag
Geen controleverklaring beschikbaar	1.173.000
Controleverklaring niet goedkeurend	544.000
Meer besteed dan in controleverklaring opgenomen	87.000
Totale onzekerheid Jeugdwet	1.804.000

Wmo

De verstrekkingen van de Wmo-voorzieningen worden door de gemeente zelf uitgevoerd. De controle op de facturatie vindt plaats via Stipter. Op basis van het door de gemeente opgestelde overzicht van de ontvangen productieverantwoordingen hebben wij een controle uitgevoerd op de gecontroleerde productieverantwoordingen van de zorgverleners. De bevindingen hieruit kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Bedrag
Geen controleverklaring beschikbaar	1.481.000
Meer besteed dan in controleverklaring opgenomen	70.000
Totale onzekerheid Wmo	1.551.000

De totale onzekerheid voor de jeugdwet en de Wmo ad € 3,3 miljoen wordt veroorzaakt door een aantal grotere partijen waarvoor tot op heden geen controleverklaring is ontvangen. Daarnaast is voor een aantal kleinere partijen geen zekerheid verkregen omdat deze niet controleplichtig zijn op basis van de omvang van de zorginstelling (kleiner dan € 250.000 omzet).

De gemeente heeft verschillende maatregelen ingericht om een gebrekkige/ontbrekende levering van zorg te signaleren. Middels een klachtenregistratieprocedure, een periodiek cliënttevredenheidsonderzoek en periodieke contacten met de cliënten wordt een vorm van zekerheid verkregen rondom de levering van zorg. Wij kunnen hier voor de controle echter niet voldoende zekerheid uit verkrijgen om de hiervoor genoemde lasten Wmo, Jeugdwet en PGB niet als onzeker mee te nemen.

Sociaal domein

Eigen bijdrage Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Gouda heeft deze onzekerheid ter hoogte van € 987.000 in de jaarrekening 2021 toegelicht.

PGB's

De belangrijkste onzekerheid op de PGB vloeit voort uit de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB). De SVB heeft zelf over 2021 een verklaring met beperking bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en Wmo ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen 100% zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. De impact van de geconstateerde fouten / onzekerheden vanuit de SVB bedragen op basis van de zogenaamde projectiebrief voor gemeente Gouda: € 87.000.

Aangezien de verantwoording van de SVB onvoldoende aanknopingspunten biedt omtrent het leveringsaspect zijn de PGB-lasten als onzeker aangemerkt.

	Bedrag
Geen controleverklaring met betrekking tot levering	1.755.000
Totale onzekerheid PGB	1.755.000

Covid-19

Impact Covid-19 voor de gemeente

De belangrijkste effecten van de corona-crisis voor de gemeente zijn nader toegelicht in een afzonderlijke paragraaf.

De belangrijkste impact voor de gemeente en voor onze controle is hieronder benoemd:

- Uitvoeren Tozo regeling;
- Aanvullende rijksbijdragen die zijn verstrekt in relatie tot Covid-19;
- Subsidieverantwoording door subsidie ontvangende partijen (prestatielevering);
- Onderbouwing prestatielevering zorgaanbieders;
- Risicoanalyse mogelijke Covid-19 impact op balansposities (o.a. in het kader van mogelijke oninbaarheid);
- Toelichting met betrekking tot corona in jaarverslag en jaarrekening (diverse paragrafen, met name onder weerstandsvermogen en bedrijfsvoering).

Uit de controle aangaande “specifieke” Covid-19 items komen de volgende bevindingen voort:

- De gemeente Gouda heeft de aanbeveling van de commissie BBV om een aparte paragraaf “effecten Covid-19” op te nemen niet overgenomen. Wel is op verschillende plekken in de jaarstukken, waaronder in de inleiding, toereikend aandacht besteed aan de Covid-19 effecten. We herkennen de genoemde zaken vanuit onze jaarrekeningcontrole 2021.
- De aard van de crisis bracht snelle besluitvorming met zich mee en door de gemeente is op periodieke basis geacteerd op de uitdagingen die vanuit Covid-19 naar voren zijn gekomen. Aangezien de rechtmatigheid van financiële transacties een belangrijk aspect van de jaarstukken en de daarin opgenomen bijlagen is, zijn de financieel relevante stukken in de jaarrekening opgenomen en toegelicht.

- Wij hebben aanvullende controles uitgevoerd op de waardering dan wel inbaarheid van posities zoals vaste activa, vorderingen, gevormde voorzieningen, rechtmatigheid subsidieverantwoordingen. Uit onze jaarrekeningcontrole 2021 zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen, anders dan in ons verslag gemeld.
- Ten aanzien van uw gemeentelijke gesubsidieerde instellingen zijn door het college aanvullende afspraken gemaakt over de besteding van de subsidiebijdrage in 2021 als gevolg van de beperkingen vanuit COVID-19. Wij hebben vastgesteld dat de subsidies getrouw en rechtmatig zijn verantwoord in de jaarrekening 2021.
- Uit onze nadere detailcontroles en onderzoek op de Tozo verstrekkingen en opvolging van de signalen zijn geen bevindingen naar voren gekomen.

Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2021 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen signaleerd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet.
Covid-19	Uw gemeente heeft ervoor gekozen om in ieder hoofdstuk een afzonderlijke paragraaf op te nemen waarin de impact als gevolg van Covid-19 is beschreven. Hiermee geeft u een goed inzicht in deze bijzondere gebeurtenissen.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkoop zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de afwijkingen ten opzichten van de begroting na wijziging opgenomen. Wij constateren dat er in het boekjaar geen begrotingsoverschrijdingen ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Verschil
Dotaties	11.234	12.191	-957
Onttrekkingen	16.998	18.136	1.138
Saldo mutaties in de reserves	-5.764	-5.945	181

Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen.

Financiering

In 2021 heeft uw gemeente meerdere kortlopende nieuwe kasgeld leningen afgesloten, waarvan er per balansdatum één nog niet is afgelost. Wij constateren op basis van de liquiditeitsbehoefte dat er sprake is van een overtollig saldo liquiditeiten dat groter is dan de afgesloten lening. Door de lening af te sluiten heeft de gemeente, als gevolg van de negatieve rente, een rentevoordeel gerealiseerd. Een dergelijke situatie is niet opgenomen in het treasurystatuut. Wij adviseren om in uw statuut expliciet afspraken vast te leggen of het afsluiten van leningen zonder specifieke liquiditeitsbehoefte is geaccepteerd.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Gouda zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

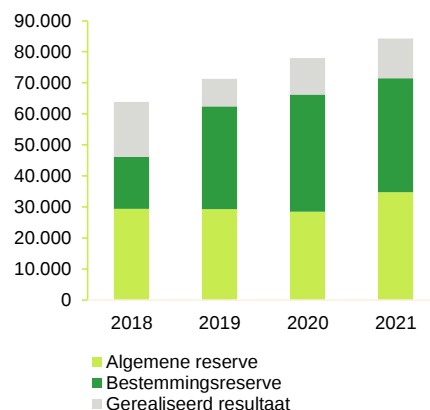
Financiële positie

3. Ontwikkelingen in de jaarcijfers

3.1 Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2021 volgens de jaarrekening € 84,2 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves ter hoogte van € 85,1 miljoen is € 34,7 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen met € 6,2 miljoen. Per saldo is gedurende 2021 € 6,3 miljoen onttrokken aan de reserves. Deze onttrekking (ten gunste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 6,3 miljoen voordelig) het gerealiseerde resultaat van € 13,1 miljoen.

3.2 Analyse van het resultaat

Wij constateren dat sprake is van een positief resultaat van € 13,1 miljoen, dit resultaat is € 10,4 miljoen hoger dan de begroting 2021 na wijziging. Dit omvangrijke positieve resultaat wordt met name veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen in het boekjaar.

Omschrijving afwijking	Bedrag (* 1.000)	V/N
Winstneming GREX Westergouwe	2.594	V
Decembercirculatie gemeentefonds	1.959	V
Arbeidsmarkt aanpak (voorstel opnieuw beschikbaar stellen)	1.742	V
Woningbouw (voorstel opnieuw beschikbaar stellen)	1.248	V
Voorziening pensioenaanspraken (oud-) wethouders en intergemeentelijke samenwerking	686	V
Dagelijks onderhoud groen	635	V
Ondermijning	235	V
ICT-dienstverlening	381	V
Mutaties reserves en overige mutaties	974	V
Totaal	10.454	V

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2021 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken.

Er is voornamelijk sprake van incidentele positieve resultaten die aan het einde van het jaar bekend zijn geworden. Een beperkt deel van deze resultaten had de gemeente (mogelijk) in de laatste begrotingswijziging reeds kunnen voorzien. Wij adviseren u, aan de hand van de gerealiseerde resultaten, het monitoringsproces te beoordelen en waar mogelijk te optimaliseren, zodat ook onderbestedingen tijdig kunnen worden gesignaleerd.

3. Financiële positie

3.3 Weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen (in%)	Gemeente		Landelijk	
	2021	2020	2021	2020
Netto schuldquote	77,2	84,2	73	49
Netto schuldquote gecorrigeerd	76,9	83,9	67	42
Solvabiliteit	18,5	17,6	31	35
Grondexploitaties	5,1	5,6	8,5	8,5
Belastingcapaciteit	130,6	133,9	105	103
Structurele exploitatieruimte	2,5	6,2	0,6	2,1

Het kengetal schuldquote is licht verbeterd in 2021 (van 84,2% naar 77,2%).

De solvabiliteit is licht verbeterd en bedraagt 18,5% in 2021. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. Het solvabiliteitsratio ligt onder de signaalwaarde wat dus betekent dat de vermogenspositie van de gemeente onder druk staat. Wij merken hierbij op dat het aangaan van de kortlopende kasgeldleningen een negatieve invloed heeft op het solvabiliteitsratio van de gemeente.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Door de verdere afname van de boekwaarde in 2021 verbetert dit getal van 5,6 naar 5,1.

Belastingcapaciteit: de lastendruk in de gemeente Gouda ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 130,9%. De woonlasten in de gemeente zijn hoger dan het landelijk gemiddelde.

3. Financiële positie

3.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's. Hierbij wordt verondersteld dat alle risico's zich nooit tegelijk voordoen. Wij kunnen ons vinden in dit uitgangspunt.

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als "uitstekend".

De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico zijn:

- risico's als gevolg van de coronacrisis;
- risico's binnen het grondbedrijf;
- risico op fluctuaties van de algemene uitkering gemeentefonds;
- risico op overschrijdingen aangaande jeugdzorg.

(x € 1.000)	2021	2020	2019
Weerstandscapaciteit	€ 44.885	€ 39.389	€ 31.054
Risico's	€ 18.222	€ 19.346	€ 18.106
Weerstandsratio	2.5	2.0	1.7

Weerstandsratio	Betekenis
≥ 2.0	Uitstekend
$1.4 < 2.0$	Ruim voldoende
$1.0 < 1.4$	Voldoende
$0.8 < 1.0$	Matig
$0.6 < 0.8$	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Bevindingen interne beheersing

4. Bevindingen interne beheersing

4.1 Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2021 hebben wij een management letter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Wij onderkennen de volgende significante en fraude risico's:

- Waardering van uw grondexploitatie;
- Niet naleven van Europese aanbestedingsregelgeving; en
- Risico op ongeautoriseerde betalingen.

4.2 Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

4.3 Fraude, corruptie en naleving wet- en regelgeving

Fraude

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het college gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van onze beroepsregels (NV COS 240/250), de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

4. Bevindingen interne beheersing

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en -verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Prestatielevering inkopen

In de managementletter hebben wij specifiek gerapporteerd over het aandachtspunten met betrekking tot de prestatielevering van inkoopfacturen. Bij de controle is geconstateerd dat er niet altijd toereikende onderbouwing beschikbaar is voor de prestatielevering bij de goedgekeurde factuur.

Om het risico van ontoereikende prestatielevering op inkoopfacturen te ondervangen hebben wij een uitgebreide steekproef uitgevoerd. Op basis van een de door de gemeente aangeleverde documentatie hebben wij toereikende zekerheid kunnen verkrijgen met betrekking tot de prestatielevering.

Het proces van verzameling en onderbouwing van prestatielevering is voor zowel de gemeente als voor het controleteam moeizaam verlopen. Wij benadrukken het belang van het toereikend onderbouwen van de prestatielevering bij het goedkeuren van inkoopfacturen en adviseren om hier toereikende handvatten aan de organisatie mee te geven om invulling te kunnen geven aan de controle die wordt uitgevoerd.

Overige onderwerpen

5. Overige onderwerpen

Fraude en continuïteit in de controleverklaring

Als reactie op de rapporten van de Commissie Toezicht Accountancysector en Monitoring Commissie Accountancy heeft de NBA in de 2e helft van 2020 aangekondigd dat zij het beleid op de gebieden Fraude en Continuïteit meer concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen.

In het voorjaar van 2021 is een pilot uitgevoerd waarbij aan accountantsorganisaties is gevraagd aandacht aan deze onderwerpen te besteden in de controleverklaring. Het gaat niet om een uitbreiding van uit te voeren werkzaamheden maar over het rapporteren over onze werkzaamheden. Inmiddels is de volgende stap gezet en zijn in december 2021 de beroepsregels (vastgelegd in de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden) aangepast.

De aanvulling in Standaard 700 komt er in hoofdlijnen op neer dat afzonderlijke secties voor de onderwerpen continuïteit en fraude in de controleverklaring worden opgenomen. Hierin wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht.

Als aanvulling kan de accountant ook de uitkomsten van deze werkzaamheden of belangrijke waarnemingen met betrekking tot het onderwerp toelichten. De beide secties worden in alle controleverklaringen (verplicht) opgenomen; ook in situaties waar geen sprake is van ernstige continuïteitsonzekerheid of spraakmakende fraudecasuïstiek. Deze verplichting geldt voor de verklaring bij de jaarrekening 2022.

Omdat binnen de publieke sector het begrip continuïteit minder relevant is, zijn de stakeholders nog in overleg hoe de accountant hier voor de publieke sector invulling aan gaat geven. Ten aanzien van de fraudecasuïstiek zou idealiter de nieuwe sectie in de controleverklaring moeten aansluiten op de frauderisico-analyse opgesteld door het college, dan wel de toelichting van het college op eventuele frauderisico's in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de loop van 2022 wordt de Wet versterking decentrale rekenkamers van kracht. In de tweede nota van wijziging is hierin ook de rechtmatigheidsverantwoording meegenomen die het college van burgemeester en wethouders met ingang van 2022 moet afleggen. Deze verantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening en daarmee ook object van onderzoek van de accountant ten aanzien van getrouwheid van de jaarrekening.

In de Kadernota rechtmatigheid 2022 is door de commissie BBV invulling gegeven aan de rechtmatigheidsverantwoording met betrekking tot het voorwaarden-, begrotings- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Voor u als gemeente is het van belang om:

- de rapporteringsgrens vast te stellen (0-3% van de begrote lasten na dotatie aan de reserves);
- het normenkader 2022 op te stellen (en dit door de raad te laten vaststellen);
- het normenkader te vertalen in een toetsingskader (toetspunten financiële rechtmatigheid);
- beheersdoelstellingen, risico's en beheersmaatregelen te formuleren;
- een controleplan opstellen; en
- de controlewerkzaamheden uitvoeren.

Daarbij vragen wij specifieke aandacht voor deugdelijke dossiervorming.

Bij de gemeenten die hiertoe in 2021 al een pilot hebben gedraaid is gebleken dat het geen sinecure is om de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording goed in te richten. De intentie van de wetswijziging is om de gemeentelijke organisatie beter in control te laten komen. Dat betekent dus ook dat de organisatie, denk aan budgethouders en management, moeten worden meegenomen. Ook gaat de wetswijziging uit van collectieve verantwoordelijkheid van het college. Dat vraagt het creëren van breed draagvlak en betrokkenheid. Wij adviseren u tijdig de werkzaamheden op te starten, niet alleen de controle, maar juist ook de versterking van de interne beheersing. Hoewel alleen financiële rechtmatigheid nu een wettelijke borging kent, is bovenstaand framework ook goed toe te passen bij o.a. doelmatigheid, doeltreffendheid, niet-financiële rechtmatigheid, fiscaliteit en IT.

5. Overige onderwerpen

Environmental Social and Governance rapportage

In april 2021 heeft de Europese Commissie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) gepubliceerd. Als gevolg van deze richtlijn worden grote bedrijven verplicht om met ingang van het boekjaar 2023 te rapporteren over hun impact op milieu- en sociale zaken. De richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van de gerapporteerde informatie met betrekking tot ESG-aangelegenheden te verbeteren, met als uiteindelijk doel de transformatie naar een duurzamere economie te ondersteunen in lijn met de klimaatverbintenis van Parijs.

De volgende informatie is o.a. vereist om in de ESG-rapportage op te nemen:

- welke duurzaamheidstrends en -ontwikkelingen een materiële impact kunnen hebben op de onderneming (bijv. tekort aan middelen, bedrijfsonderbrekingen door slechte weersomstandigheden enz.);
- welke materiële impact de onderneming heeft op haar omgeving (mens en milieu);
- informatie over langetermijndoelstellingen van de onderneming met betrekking tot ESG en de geboekte vooruitgang daarin;
- informatie over immateriële activa (bijv. sociaal kapitaal).

Momenteel is de rapportage over duurzaamheid alleen van toepassing voor grote bedrijven. Maatschappelijk staat duurzaamheid echter hoog op de agenda en dat betekent dat in de toekomst mogelijk ook een rapportageverplichting voor u als gemeente gaat gelden. Wij gaan graag met u in gesprek over hoe ESG binnen de gemeente is vormgegeven en hoe ontwikkelingen hierover worden gemonitord.

Wij kunnen u ondersteunen bij de uitwerking van uw duurzaamheidsstrategie, het adviseren omtrent te nemen acties omtrent uw duurzaamheidsstrategie en u te ondersteunen bij de bewaking van de realisatie van de strategie door middel van KPI's en dashboarding.

Btw-besparende schoolconstructies

De Hoge Raad heeft op 4 februari 2022 geoordeeld dat een gemeente bij de levering van een nieuw schoolgebouw aan een scholenstichting als btw-ondernemer handelt (i.e. een economische activiteit verricht), ondanks dat de levering plaatsvindt tegen een niet-kostendekkende vergoeding. De Hoge Raad merkt namelijk op dat algemeen bekend is dat gemeenten werkzaamheden met betrekking tot onroerende zaken verrichten en dat zij in dit kader worden aangemerkt als ondernemer in de zin van de btw. Dat in bepaalde situaties geen kostendekkende vergoeding wordt bedongen, doet niet af aan het btw-ondernemerschap. Ondanks dat de Belastingdienst de schoolconstructies met diverse middelen actief bestrijdt, blijkt uit deze zaak dat gemeenten onder bepaalde voorwaarden en omstandigheden de btw op de bouwkosten van schoolgebouwen in aftrek kunnen brengen.

5. Overige onderwerpen

Soft controls

De huidige maatschappelijke ontwikkelingen en toegenomen aandacht voor cultuur en gedrag alsmede de omgang met ethische dilemma's, maakt dat ook van de accountant wordt verwacht dat anders wordt gekeken naar risico's op dat gebied. Daarmee zijn soft controls, als belangrijke aspecten van cultuur en gedrag, een relevant onderdeel in de jaarrekeningcontrole.

In de herziene Standaard 315 Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren is in paragraaf 21b vermeld:

'De accountant dient door het uitvoeren van risico-inschattingen inzicht te verwerven in de interne beheersingsomgeving. De accountant doet dit door te evalueren of:

- het management, onder het toezicht van de met governance belaste personen, een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en gehandhaafd;
- de sterke punten in de elementen van de interne beheersingsomgeving samen een geschikte basis vormen voor de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit gezien de aard en complexiteit van de entiteit, en;
- tekortkomingen in de interne beheersingsomgeving de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit ondermijnen.'

Het is voor de accountant dus van belang om inzicht te verkrijgen in de cultuur van een organisatie en het gedrag van het management en de medewerkers. Dit kan zelfs al een rol spelen in het proces van opdrachtacceptatie en -continuering.

Cultuur en gedrag zijn brede begrippen. Cultuur is een gemeenschappelijke verzameling van normen, waarden en gedragsuitingen die gedeeld worden door de leden van de organisatie. Of anders gezegd: 'zo doen we dat hier'. Gedrag kan worden omschreven als een verzameling van bewuste of onbewuste, (niet-) tastbare handelingen die gestuurd worden door bijvoorbeeld overtuigingen en omgeving.

Organisaties die bewust hun cultuur managen zijn beter in het realiseren van doelen en het managen van risico's vergeleken met organisaties die dat niet doen. Het bewust managen van de cultuur gebeurt vanuit drie invalshoeken:

1. verantwoordelijk zijn, is cruciaal voor het realiseren van noodzakelijke veranderingen in een organisatie. De mate waarin een gemeente centraal of decentraal is georganiseerd is vanzelfsprekend van invloed op de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling.
2. Processen en procedures: het besef dat het opleggen en handhaven van regels, het gedrag van mensen niet genoeg verandert.
3. Soft controls: het cultiveren van alle niet-tastbare maar wel gedrag-beïnvloedende factoren in organisaties die kunnen helpen bij het realiseren van doelen en het managen van risico's.
4. Organisatie en besturing: het besef dat alle organisatieonderdelen goed inzicht in soft controls levert samen met de analyse van hard controls een completer beeld op van de interne beheersingsomgeving en de mogelijke effectiviteit van de genomen interne beheersingsmaatregelen. In samenwerking met onze HR consultants gaan wij graag met u over dit onderwerp in gesprek.

A photograph of a stack of smooth, rounded stones balanced on a rougher rock surface. The stones are arranged in a vertical column, with the top stone being the smallest and the bottom one the largest. The background is a soft, out-of-focus landscape with a warm, golden light, suggesting a sunset or sunrise. A dark horizontal band is overlaid across the middle of the image, and the word 'Bijlagen' is written in a bright yellow-green color on this band.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A5	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme.	-	-	n.v.t.
A9	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021.	-	-	n.v.t.
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen.	-	-	n.v.t.
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek.	-	-	n.v.t.
C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik.	-	-	n.v.t.
C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen.	-	-	n.v.t.
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen.	-	-	n.v.t.
C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw.	-	-	n.v.t.
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen.	-	-	n.v.t.
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagen affaire.	-	-	n.v.t.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D1	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig Schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten.	-	-	n.v.t.
D1A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten.	-	-	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB).	-	-	n.v.t.
D10	Volwasseneneducatie.	-	-	n.v.t.
D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC- functie.	-	-	n.v.t.
D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie.	-	-	n.v.t.
D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig Schoolverlaten.	-	-	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen.	-	-	n.v.t.
E13	Slimme laadpleinen.	-	-	n.v.t.
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021.	-	-	n.v.t.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden).	-	-	n.v.t.
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie.	-	-	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2021.	-	-	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2021.	-	-	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel.	-	-	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport.	-	-	n.v.t.
H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.	-	-	n.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022.	-	-	n.v.t.
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken.	-	-	n.v.t.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen.	-	-	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen.	-	-	n.v.t.
G4	Tozo 2.	-	-	n.v.t.
G4	Tozo 3.	-	-	n.v.t.
G4	Tozo 4.	-	-	n.v.t.
G4	Tozo 5.	-	-	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T.	-	-	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstreking in jaar T.	-	-	n.v.t.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
EU Aanbestedingsrechtmatigheid	0	0
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	0	0
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening.	1.328	n.v.t.
Totaal	1.328	0

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering Jeugd	1.804	1.804
Prestatielevering Wmo	1.551	1.551
Prestatielevering PGB	1.755	1.755
Totaal onzekerheden	5.110	5.110

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts.

Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2021 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Inschakeling van interne / externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne en/of externe deskundigen.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Gouda hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Gouda betreffen:

- waardering van uw grondexploitatie;
- waardering van uw materiële vaste activa;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Bevestiging van het management

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging gevraagd en ontvangen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Gouda

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- roulatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Contactgegevens

John Drost RA

Partner Audit

j.drost@bakertilly.nl

Stefan Turenhout RA

Director Audit

s.turenhout@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Entrada 303

Postbus 94124

1090 GC Amsterdam

